

*Jerneja Herzog
Mag. Janja Batič
Dr. Matjaž Duh*

Komparativna analiza učnih načrtov za likovno vzgojo

Pregledni znanstveni članek
UDK 37.016:73/76

POVZETEK

V članku je prikazana analiza učnih načrtov za predmet likovna vzgoja iz Slovenije, Nemčije, Anglije in s Finskega. Pri analizi smo se omejili le na nižjo stopnjo od prvega do četrtega razreda osnovne šole. Za to omejitev smo se odločili, ker imajo omenjene države različne programe in sisteme, skupno vsem v raziskavo zajetim državam pa je, da je do četrtega razreda osnovne šole starostna stopnja učencev enaka. V raziskavi nas je zanimalo, na kakšen način je zasnovana likovna vzgoja na razredni stopnji v Sloveniji, na Finskem, v Nemčiji in Angliji.

Pri analizi učnih načrtov se je izkazalo, da največ stičnih točk najdemo med slovenskim in nemškim učnim načrtom za likovno vzgojo. Skupna točka vseh predmetnih učnih načrtov je umetniško izobraževanje, umetniška aktivnost, preko katere učenci spoznavajo okolje, ki jih obkroža, občutljivo opazovanje, izkušnje, domišljijo.

Ključne besede: učni načrt, razredna stopnja, likovna vzgoja, komparativna analiza

Comparative Analysis of Teaching Plans for Art Education

ABSTRACT

Comparing teaching plans is always difficult. The article presents an analysis of Art Education teaching plans in Slovenia, Finland, Germany and England. The analysis only includes the lower grades, from the first to fourth years of primary school. We decided to limit our research to this range because all the mentioned countries have very different programs and systems, but the age level of pupils up to the fourth grade is the same everywhere.

An analysis of teaching plans shows that the Slovenian and German teaching plans for art education have the most points in common. The analysis also showed that the Finnish and English teaching plans for art education are very open while the Slovene and German plans are very closed. The one point that all the teaching plans have in common is artistic education with artistic activities through which pupils get to know their surrounding environment, sensitive observation, experience and imagination.

Key words: teaching plan, elementary level, art education, comparative analysis

Uvod

Naš šolski sistem je bil v zadnjih letih deležen veliko sprememb, ena izmed pomembnih sprememb je bila uvedba devetletne osnovne šole. Prenova slovenske osnovne šole je med drugim nastajala s pomočjo primerjanja šolskih sistemov in šolske obveznosti po državah Evropske unije. Prav tako so se spremenili ali vsaj deloma prenovili učni načrti posameznih predmetov. Predvidena je večja aktivnost učencev pri pouku, več ponavljanja in utrjevanja snovi med učnimi urami, kar pomeni manj domačega dela. Trenutno je učni načrt za likovno vzgojo v prenovi ter doživlja korenite spremembe. Novi učni načrt za likovno vzgojo bo slonel na izražanju v likovnem jeziku, ki pa je oplemeniteno tudi s čustvenimi ali duhovnimi sestavinami. Poseben pomen predstavlja razvoj odnosa do likovnih pojavov v okolju in umetniških stvaritev. Zasnova učnega načrta za likovno vzgojo je torej sodobna. Za razliko od starega, vsebinsko zasnovanega učnega načrta (Učni načrt, 1998), je novi učni načrt za likovno vzgojo bolj ciljno zasnovan. Tudi pri likovni vzgoji je načrtovanje vzgojno-izobraževalnega procesa izjemnega pomena. Kajti »struktura učnega načrta določa, v kakšnem zaporedju se obravnavajo učne vsebine posameznega predmeta v razredu in tudi zapovrstnost vsebin tega predmeta v več razredih. Govorimo lahko o linearnem, koncentričnem in spiralnem razvrščanju učnih vsebin v učnem načrtu« (Becker, 1989, v Ivanuš Grmek, 1999, str. 9).

Oprelitev raziskovalnega problema

Namen članka je, preučiti slovenski učni načrt za likovno vzgojo od prvega do četrtega razreda ter ga primerjati s finskim, nemškim in angleškim učnim načrtom za likovno vzgojo od prvega do četrtega razreda. Želeli smo poiskati podobnosti in razlike med omenjenimi učnimi načrti. Za to omejitev smo se odločili, ker imajo omenjene države različne programe in sisteme izobraževanja, skupno vsem štirim državam pa je, da je do četrtega razreda osnovne šole starostna stopnja učencev enaka. Pri analiziranju učnih načrtov smo se omejili na:

- elemente podrobnih učnih načrtov za likovno vzgojo,
- učno vsebino učnih načrtov za likovno vzgojo,
- oblikovanost učnih ciljev,
- učne oblike in učne metode.

Metodologija

Temeljna raziskovalna metoda

Pri raziskovalnem delu smo uporabili deskriptivno metodo znanstvenega pedagoškega raziskovanja, ker smo opisali določena dejstva iz literature brez vzročnega pojasnjevanja, komparativno metodo znanstvenega pedagoškega raziskovanja za primerjanje dejstev oziroma stanj, saj smo primerjali med seboj učne načrte in iskali podobnosti ter razlike. Pri interpretaciji bomo uporabili kvalitativno metodologijo

znanstvenega pedagoškega raziskovanja. Učne načrte smo primerjali po vnaprej pripravljenih kriterijih za vrednotenje tujih učnih načrtov, ki smo jih povzeli po Ivanuš Grmekovi (2006) ter jih priredili za področje likovne vzgoje.

Oprelitev vzorca, postopek zbiranja in obdelave podatkov

V raziskavo smo zajeli nacionalne učne načrte za likovno vzgojo držav Slovenije, Finske, Nemčije in Anglije. Iz učnih načrtov posameznih držav smo izpisali elemente in nato po vnaprej pripravljenih kriterijih kvalitativno analizirali vsak posamezni element podrobnega učnega načrta. Rezultate smo zapisali v obliki tabele za vse države, ki smo jih zajeli v raziskavo.

Rezultati komparativne analize učnih načrtov za likovno vzgojo

Najprej bomo predstavili splošne podatke o obravnavanih podrobnih učnih načrtih, nato pa analizo posameznih elementov. Slovenski in nemški učni načrt sta zapisana v obliki tabele in predstavljata časovno razporeditev učne vsebine. Angleški in finski učni načrt sta zapisana zelo odprto, v obliki opornih točk.

Tabela 1: Elementi in njihov zapis v učnih načrtih za likovno vzgojo držav Slovenije, Finske, Nemčije in Anglije

LIKOVNA VZGOJA		SLOVENIJA	FINSKA	NEMČIJA	ANGLIJA
Zapis učnega načrta	Okvirno	–	X	–	X
	Natančno	X	–	X	–
Status učnega načrta	Del dokumenta	–	X	–	X
	Samostojno	X	–	X	–
Elementi, ki jih učni načrt obsega:					
Kako so zapisani cilji (le splošni, natančni ...)?	Splošni cilji	X	X	X	X
	Natančni cilji	X	–	X	X
Kako je zapisana vsebina (natančno, okvirno ...)?	Natančno	X	–	X	–
	Okvirno	–	X	X	X
Kako so zapisana didaktična priporočila?	Usvajanje pojmov	X	–	–	X
	Likovno izražanje	X	X	X	X
	Privzganjanje doživljajskih naravnosti	X	X	X	X
Kako so zapisani pričakovani dosežki?	Likovne pojme opišejo in izrazijo		–	–	–

Kako sta opredeljena preverjanje in ocenjevanje?	Sprotni zapisi	–	Portfolio	–
Ali je učni načrt predmeta orientiran na ključne zmožnosti?				
• Sporazumevanje v maternem jeziku	X	X	X	X
• Sporazumevanje v tujem jeziku	–	X	–	X
• Matematična pismenost	–	–	–	–
• Poznavanje naravoslovja, tehnike in tehnologije	–	–	–	–
• IKT-zmožnost	X	X	X	X
• Učenje učenja	–	–	–	–
• Podjetnost	–	–	–	–
• Osebnostne in državljanske kompetence	–	X	–	X

Iz tabele 1 je razvidno, da je učni načrt okvirno zapisan v finskem (National Core Curriculum for Basic Education, 2004, str. 234–238, pridobljeno z www.oph.fi) in angleškem učnem načrtu (The National Curriculum for England, 1999, str. 6–17, pridobljeno z www.nc.uk.net), pri slovenskem (Učni načrt likovna vzgoja, 2004, str. 5–40, pridobljeno z www.mss.gov.si) in nemškem (Rahmenlehrplan Grundschule Kunst, 2004, str. 7–42, pridobljeno z www.berlin.de) gre za natančen zapis. Okvirno zapisan učni načrt je lahko v večjo oporo kot natančno zapisan učni načrt. Okvirni učni načrt učitelju omogoča veliko več svobode kot natančen. Natančno zapisan učni načrt je lahko v pomoč učitelju začetniku, ki mu še manjka izkušenj. Pri nas in v Nemčiji je učni načrt samostojen dokument, je pa res, da je v Nemčiji vezan na pokrajine, mi smo v raziskavo zajeli učni načrt za deželo Brandenburg. V Angliji in na Finskem pa je učni načrt za likovno vzgojo del nacionalnega kurikularnega predmeta. V slovenskem, angleškem in nemškem učnem načrtu so zapisani tako splošni kot natančni cilji. V vseh pa prevladujejo kognitivni cilji, čustveno doživljajski in socialno-čustveni, vsi so pa razporejeni po taksonomskih stopnjah. Vsebina predmeta je v slovenskem in nemškem učnem načrtu zelo natančno zapisana, v drugih dveh državah le okvirno. Didaktična priporočila so v našem in v nemškem učnem načrtu zapisana kot usvajanje pojmov, likovno izražanje in privzganje doživljajskih naravnosti. Pričakovani dosežki učencev so v našem učnem načrtu zapisani kot naloga, da likovne pojme opišejo in jih izrazijo. Pri ostalih treh državah eksplicitno niso zapisani. V Sloveniji je ocenjevanje v prvem triletju opisno, na ravni sprotne zapise, v četrtem razredu, ki smo ga mi še zajeli v raziskavo in je že del drugega triletja, je ocenjevanje že številčno. V nemškem učnem načrtu učenci zbirajo svoje izdelke in oblikujejo portfolio, ki ga na koncu šolskega leta učitelj številčno ovrednoti. Pri finskem in angleškem učnem načrtu ni bilo mogoče zaslediti posebej predpisanega načina ocenjevanja. V vseh učnih načrtih je mogoče zaslediti orientiranost na sporazumevanje v maternem jeziku, le v finskem in angleškem učnem načrtu zasledimo še sporazumevanje v tujem jeziku. V vseh učnih načrtih pa zasledimo neposredno vključevanje IKT-sredstev.

Interpretacija vsebin in ciljev učnih načrtov za likovno vzgojo na razredni stopnji

Sodobni likovni učni načrti danes temeljijo predvsem na dveh izhodiščih. Prvo je razvijanje pozitivnega odnosa do likovnoumetniške kulturne dediščine in vizualnih pojavov v okolju, drugo pa razvijanje ustvarjalnega mišljenja. Prvi sklop ciljev dosegamo po celotni vertikali vzgoje in izobraževanja z aktivnim zavestnim opazovanjem in vrednotenjem likovnoumetniških del ter kritičnim vrednotenjem vizualnih pojavov v okolju, od množičnih medijev, reklam, do mode itd. Pri vrednotenju likovnoumetniških del se moramo zavedati, da je le-to večplastno in večpomensko in je produkt ustvarjalnega procesa.

Drugi sklop ciljev pa je usmerjen v likovno ustvarjalnost. Te cilje dosegamo preko spontanosti in zavestnih likovnih aktivnosti, ki potekajo na vseh področjih likovnega izražanja z različnimi materiali in v različnih tehnikah. Likovna ustvarjalnost, ki je v visoki korelaciji z občo ustvarjalnostjo, je eno izmed področij umetniške ustvarjalnosti. Opredelili bi jo lahko na enak način kot umetniško, vendar ji moramo dodati specifične likovne elemente, torej likovnoizrazna sredstva (Duh, 2004).

Če pogledamo ti dve temeljni izhodišči sodobnih likovnih učnih načrtov, lahko v prvem primeru govorimo o razvijanju vrednot, ki se postopno udejanjajo skozi celotno izobraževalno vertikalo, in v drugem primeru o doseganju ciljev, ki jih učitelji dosegajo skozi posamezne didaktične enote in so neposredno merljivi.

Slovenski učni načrt za likovno vzgojo (likovna vzgoja)

V Sloveniji pouk likovne vzgoje vsebinsko poteka preko petih področij likovne umetnosti: risanje, slikanje, grafika, kiparstvo in prostorsko oblikovanje. Vsebine teh posameznih likovnih področij so zasnovane na temeljnih likovnih pojmi, ki jih učenec usvaja in pogloblja glede na svoje likovne oblikotvorne zmogljivosti. Vsebine se skladno s starostno stopnjo povezujejo – pojmi iz likovne teorije, zgodovine umetnosti, likovne tehnologije. Nepretrgoma pa se vsebine povezujejo tudi s pojmi v vsebinah drugih predmetnih področij. Celotna dejavnost predmeta temelji na odkrivanju učenčeve ustvarjalnosti. Goji nadaljevanje in usmerjanje spontanega otroškega likovnega raziskovanja sveta, odkriva posebnosti likovnega izražanja ter njeno izpopolnjevanje in poglobljanje posluha tako za likovna dela umetnikov kakor tudi uporabnih predmetov in likovne problematike v okolju. Obstoječi slovenski učni načrt je zaprte oblike.

Finski učni načrt za likovno vzgojo (visual art)

Namen predmeta likovna vzgoja v osnovni šoli je, podpirati in razvijati učenčevo vizualno razmišljanje, estetsko in etično zavedanje ter učencem omogočiti, da so se tudi sami sposobni vizualno izražati. Glavna skrb je razumevanje, manifestiranje vizualne kulture v družbi – umetnosti, medijih in okolju. Cilj je, pomagati učencu, da razvije osebni odnos do umetnosti. Likovna umetnost razvija sposobnosti, ki so potrebne za gradnjo normalne prihodnosti. Osnova za umetniško izražanje in

aktivnost so: vizualni svet, okolje, čutna opažanja, mentalne podobe in izkušnje. Predmet naj bi razvil domišljijo in spodbujal učenčeve sposobnosti kreativnega reševanja problemov in raziskovalnega dela. Področja so povezana z izrazi, ki so za učenca pomenljivi. Predmet sestavljajo naslednje vsebine: vizualno izražanje in razmišljanje; znanje o umetnosti in kulturno strokovno znanje; estetika okolja, arhitekture in oblikovanje; mediji in vizualna komunikacija. Osnovna vsebina predmeta so ključne veščine in vizualno izražanje, materiali in delovni pristopi, značilni za umetnost. Poudarja se umetniški proces, ki je zastavljen iz načrtovanja, skiciranja, izdelovanja in ocenjevanja. Finski učni načrt je izjemno odprt.

Nemški učni načrt za likovno vzgojo (Kunstunterricht)

Osnova likovnega pouka je razvijanje zaznavnih in izraznih sposobnosti učencev. Cilji likovne vzgoje temeljijo na zaznavanju estetske vzgoje. Preko ciljev pri pouku likovne umetnosti dosegajo učenci sposobnost samostojnega učenja in razvijanja samostojnega reševanja problemov. Pri tem so pomembni trije vidiki pouka: diferenciranje in individualizacija pouka, ozko povezovanje produkta, recepcije in refleksije kot odpiranje pouka skozi krepitev projektov, prostega dela, učenja in povezovanje z izvenšolskimi zavodi (muzeji, galerije, ateljeji ...). Tematsko polje likovne vzgoje sestavljajo: temeljno pridobivanje izkušenj, umetniške strategije, material, postopki in tehnike, umetniki in umetnine iz različnih časov in kultur. Učitelji pri pouku likovne vzgoje vpeljejo dominantne tradicionalne značilnosti kulture, v kateri živijo, preko učnih strategij. V izmeničnem učinkovanju produkta, zaznavanja in refleksije razvijajo učenci estetsko-umetniško vedenje, ki podpira razumevanje sveta. Predmet sestavljajo naslednje vsebine: oblikovanje in tiskanje; oblikovanje, gradnja in konstruiranje; raziskovanje; zbiranje; kolažiranje; uprizarjanje. Nemški učni načrt je zaprt.

Angleški učni načrt za likovno vzgojo (art and design)

Angleški učni načrt za likovno vzgojo je precej specifičen. Sestavljen je na način, da učitelju pusti proste roke pri izbiri načina realizacije likovnega problema. Tako v zapisu ni mogoče zaslediti posebej določenih področij oziroma vsebin, ki naj bi jih učenci usvojili, kot na primer pri nas, kjer imamo pet likovnih področij, ki so predpisana in jih učenci morajo spoznati. Namen predmeta je, razvijati učenčevo ustvarjalnost in domišljijo. Velik poudarek je na medpredmetnem povezovanju, na delu učitelja z otroki z motnjami v mentalnem in gibalnem razvoju in na delu z učenci, katerih materni jezik ni angleščina. Poleg tega pa učenci spoznajo vlogo umetnosti, obrti, industrijskega oblikovanja, se navajajo na delo v skupinah, razvijajo spretnosti pri uporabi najrazličnejših materialov in postopkov. Lahko rečemo, da je angleški učni načrt odprt.

Komparacija temeljnih izhodišč in vsebin likovnih učnih načrtov

Če med seboj primerjamo naravo učnih načrtov, vidimo, da imata Slovenija in Nemčija podobno zaprtost učnih načrtov. Kar je morda za učitelja začetnika opora in pozitivna lastnost, za izkušenega učitelja pa je lahko zaprti učni načrt prej ovira kot pomoč. Nevarnost zaprtega učnega načrta se kaže v tem, da učitelji separatno obravnavajo posebej likovna področja, jih strogo ločijo med seboj in ne prepoznajo možnosti medpodročnega povezovanja. Predvsem sodobna likovna umetnost najde svoja sporočila preko različnih klasičnih področij likovnega izražanja (ob raznih konceptih, performansih ...). Slovenski in nemški učni načrt imata ozko zastavljene cilje in standarde. Finski učni načrt ima standarde in cilje zastavljene precej širše in evalvirajo jih ob triletyh. Prav tako angleški učni načrt, ki ima tako kot finski precej široko zastavljene cilje. Trije učni načrti (slovenski, nemški, finski) imajo skupno približno enako število vsebinskih področij likovnega pouka. Nemčija ima eno področje več kot Slovenija in Finska. Pri angleškem učnem načrtu ni določenih posameznih področij, ampak je izbor prepuščen izbiri učitelja. To v smislu razvijanja čim več likovnoustvarjalnih sposobnosti ni najboljše, saj se ne razvijajo vse na enak način pri različnih likovnih področjih.

Slovenski likovni učni načrt loči med petimi področji, ki vsak s svoje strani preko ustreznih tehnik in materialov ter motivov obravnavajo likovne probleme. Vsebine v večini zadostijo tradicionalnim vidikom likovne umetnosti, manj, predvsem na razredni stopnji, pa se približajo sodobnim likovnim praksam. Tukaj vidimo velik razkorak med aktualno likovnoumetniško produkcijo in umestitvijo le-te v likovnopedagoško prakso. Vsebinski primanjkljaj je opazen tudi pri uporabi sodobnih medijev (IKT), vizualnih komunikacijah in likovnoizraznih akcijah (performansih). Prav slednji predstavljajo široke možnosti likovnoustvarjalnega pristopa in hkratnega ozaveščanja otrok in učencev z aktualno problematiko (ekologija, množični mediji, reklame ...). Čeprav se v slovenski likovnopedagoški praksi vedno znova poudarjata procesnost in ustvarjalni proces, praksa kaže, da v večini še vedno prevladuje želja po končnem izdelku, produktu. Produkt je sicer zaželen, vendar je ustvarjalni proces tisto, kar krepi učenčevo osebnost. Po besedah Zupančiča in Duha je »potrebno pouk umetnosti ohraniti živ, aktualen ter upoštevati njegovo primarno intenco, usposabljanje mladega človeka, da bo znal razumeti kulturni svet, v katerem živi« (Zupančič in Duh, 2009, str. 83).

V finskem učnem načrtu najdemo podobna izhodišča kot v slovenskem, vendar so v njem omenjeni mediji in vizualna komunikacija. Odprtost učnega načrta omogoča medpodročno povezovanje, kjer učenci na posameznem likovnem izdelku realizirajo cilje različnih likovnih področij. Finski učni načrt izrecno poudarja procesnost, umetniški proces, in spodbuja različne ustvarjalne pristope k reševanju posameznih likovnih nalog. Posebnost učnega načrta je, da govori tudi o znanju o umetnosti, ki je v slovenskem zajeto v sklopu standardov znanja. Kot zanimivost finskega učnega načrta omenimo, da poleg temeljnih ciljev, torej vrednotenja in razvijanja ustvarjalnosti, pri učencih poskuša razvijati osebni odnos do umetnosti. Individualen pristop k vrednotenju likovnoumetniških del in pri realizaciji likovne naloge je sicer omenjen tudi v slovenskem učnem načrtu, vendar zato, ker ni eksplicitno poudarjen, ostaja prepogosto prezrt.

Prav individualizacija in diferenciacija pouka sta izhodišči nemškega učnega načrta. Nemški učni načrt predvideva, ob sicer drugačnem poimenovanju, podobne vsebine kot slovenski. Tako npr. oblikovanje in tiskanje zajema najširši spekter oblikovalnih izhodišč in grafiko, s tem da je oblikovanje mišljeno tudi kot industrijsko oblikovanje oz. dizajn, česar pa v našem učnem načrtu ne zasledimo. Zanimivo je tudi področje raziskovanja, ki učence pelje v raziskovanje likovnooblikovnih strategij in likovnoizraznih možnosti. Zbiranje, ki ga omenja nemški učni načrt, poudarja arhiviranje in sprotno beleženje dosežkov učencev (portfolio), kar je izredno pomemben pripomoček učitelju tako pri formativnem kot pri sumativnem ocenjevanju. Med likovnimi učnimi načrti, zajetimi v primerjavo, edino nemški omenja uprizarjanje (Inszenierung). V tem segmentu prepoznamo spodbudo za uprizarjanje in sporočanje aktualnih vsebin, katerih osnovno izhodišče je likovni jezik (performanse).

Primerjava učnih načrtov primerjanih držav nam pove, da je z vsebinskega vidika slovenski učni načrt dokaj zastarel, saj nikjer ne omenja sodobnejših umetniških pristopov in konceptov ter temelji predvsem na poznavanju likovnega jezika. Slovenski učni načrt je zaprt, temelji na poznavanju likovnega jezika, v svojem zapisu je pa zelo natančen in omogoča tudi dokaj togo realizacijo. Finski učni načrt prepozna in spodbuja tudi sodobnejše pristope v likovnem izražanju, je zelo odprt in zahteva učitelja s širokimi didaktično-pedagoškimi in specifičnopredmetnimi likovnimi kompetencami. Prav tako lahko rečemo za angleški učni načrt za likovno vzgojo. Nemški učni načrt je podobno zaprt kot slovenski, v svojem zapisu zelo natančen. Kljub obravnavi sodobnih vsebin pa izjemno natančen zapis lahko vodi v šablonizirano pedagoško realizacijo.

Sklepne misli

Po natančnem pregledu učnih načrtov za likovno vzgojo v štirih državah, v Sloveniji, na Finskem, v Nemčiji in v Angliji, smo ugotovili enotno skupno lastnost, in sicer da posvečajo likovnemu izobraževanju, poučevanju v vseh treh državah velik pomen. Pouk likovne vzgoje razvija likovno mišljenje, estetsko in etično zavest učencev ter usposablja učence za samostojno vizualno izražanje. Preko pouka likovne vzgoje si učenci tako razvijajo zavest o kulturi, v kateri živijo, umetnosti, medijih in okolju. Prav tako je cilj likovne vzgoje, razviti pri učencih lasten odnos do umetnosti. Likovna vzgoja pripomore k temu, da učenci spoštujejo in razumejo umetnost znotraj lastne kulture, prav tako pa spoznavajo druge kulture. Skupna točka vseh učnih načrtov je umetniško izobraževanje, umetniška aktivnost, preko katere učenci spoznavajo okolje, ki jih obkroža, občutljivo opazovanje, izkušnje, domišljijo. Cilj je, pri učencih razviti ustvarjalno domišljijo ter jih seznaniti s številnimi možnostmi, s katerimi lahko kreativno rešuje probleme in razvija sposobnost učenja. Prav zaradi naštetih dejstev je likovna vzgoja obvezni predmet v vseh treh državah, z malo večjim poudarkom v nižjih razredih osnovne šole. V Sloveniji in Nemčiji predpisuje nacionalni učni načrt minimalno število likovne vzgoje na teden, na Finskem ni določeno, je prepuščeno šoli oz. učitelju, kjer lahko

učitelji fleksibilno prilagajajo število ur likovne vzgoje tematiki, ki jo raziskujejo. Zanimivo je, da v razvitih državah ne moremo govoriti o tem, za kar se zavzema UNESCO (2003), da likovna vzgoja in izobraževanje postane okostje formalnega in neformalnega izobraževanja, da razvoj ustvarjalnih sposobnosti preko umetnosti prinese usvajanje znanja in kakovostno vzgojo v izobraževanju. Prav tako je zaskrbljujoč podatek, da vedno več učiteljev, likovnih pedagogov, ni zadovoljnih s statusom predmeta.

VIRI IN LITERATURA

- Duh, M. (2004). *Vrednotenje kot didaktični problem pri likovni vzgoji*. Maribor: Pedagoška fakulteta.
- Efland, A. (1992). Curriculum Problems at Century's End: Art Education and Postmodernism. V L. Piironen (ur.), *Power of Images - A Selection of Papers given at the European Regional Congress of INSEA in Helsinki 9-13 Avgust 1992 and at the INSEA Research Conference in Tampere 6-8 Avgust 1992* (str. 114–120). Helsinki: INSEA Finland, The Association of Art Teachers in Finland.
- Ivanuš Grmek, M. idr. (2006). *Evalvacija gimnazijskega izobraževanja z vidika obsežnosti učnih načrtov, povezanosti znanja in zastopanosti ciljev*. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
- Ivanuš Grmek, M. (1999). Načrtovanje podrobnih učnih načrtov. *Sodobna pedagogika*, 50 (5), 8–23.
- Mantere, M. H. (1992). Ecology, Environmental Education and Art Teaching. V L. Piironen (ur.), *Power of Images - A Selection of Papers given at the European Regional Congress of INSEA in Helsinki 9-13 Avgust 1992 and at the INSEA Research Conference in Tampere 6-8 Avgust 1992* (str. 17–28). Helsinki: INSEA Finland, The Association of Art Teachers in Finland.
- National Core Curriculum for Basic Education*. (2004). Str. 234–238. Pridobljeno 20. 3. 2009, z www.opf.fi.
- Rahmenlehrplan Grundschule Kunst* (2004). Str. 7–42. Pridobljeno 16. 3. 2009, z www.berlin.de.
- Sagadin, J. (2003). *Statistične metode za pedagoge*. Maribor: Obzorja.
- The National Curriculum for England*. (1999). Str. 6–17. Pridobljeno 22. 3. 2009, z www.nc.uk.net.
- Učni načrt: program osnovnošolskega izobraževanja. Likovna vzgoja*. (2001). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport.
- Učni načrt likovna vzgoja. (2004). Str. 5–40. Pridobljeno 17. 3. 2009, z www.mss.gov.si.
- UNESCO (2006). *Building Creative Capacities for the on Arts Education*. Lisabon.
- Zupančič, T. (2008). Likovni kurikulum – primerjava konceptov v luči prenove učnega načrta za likovno vzgojo. *Revija za elementarno izobraževanje*, 1 (3–4), 33–44.
- Zupančič, T. in Duh, M. (2009). Ekologija kot primarni cilj likovne vzgoje? Primerjava osnovnih usmeritev finskega in slovenskega likovnega kurikuluma. V M. Duh (ur.), *Edukacija za trajnostni razvoj* (str. 81–96). Maribor: PEF, RIS Dvorec Rakičan.

Elektronski naslov: jerneja.herzog@uni-mb.si
janja.batic@uni-mb.si
matjaz.duh@uni-mb.si

Založniški odbor je prispevek prejel 14. 4. 2009.

Recenzentski postopek je bil zaključen 6. 5. 2009.
